

Poznań, dnia 22 marca 2014 r.

Prof. zw. dr hab. Janina Panowicz-Lipska

Recenzja

osiągnięć naukowych dr Marleny Pecyny

sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego

I. Przedmiot i kryteria oceny

Stosownie do art. 18a ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.; dalej ustawa), przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym jest ocena, czy osiągnięcia naukowe wnioskodawcy spełniają kryteria określone w art. 16 ustawy. Przepis ten stanowi, że osoba kandydująca do stopnia naukowego doktora habilitowanego powinna posiadać stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazywać się istotną aktywnością naukową. Szczegółowe kryteria oceny są podane w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. (Dz.U. Nr 196, poz. 1165).

Jako swoje osiągnięcia naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 1 i 2 ustawy dr Marlena Pecyna wskazała:

- 1) monografię „*Merger clause* jako zastrzeżenie wyłączności dokumentu, klauzula integralności umowy, reguła wykładni umowy”, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2013, stron: 541;
- 2) monografię „Naruszenie zobowiązania w świetle harmonizacji prawa zobowiązań. Studium prawnoporównawcze”, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2009, stron: 469;
- 3) część pracy zbiorowej „Wykonanie i skutki naruszenia zobowiązań. Projekt z uzasadnieniem”, pod kierunkiem Jerzego Pisulińskiego i Fryderyka Zolla, pod redakcją Marleny Pecyny, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2009, strony: 300 – 392.

Ponadto, dla udokumentowania aktywności naukowej, Habilitantka przedstawiła wykaz pozostałych opublikowanych prac naukowych, a także teksty wybranych publikacji z okresu po otrzymaniu w 2008 r. stopnia doktora nauk prawnych.

II. Ocena osiągnięć naukowych

1. Monografia „*Merger clause* jako zastrzeżenie wyłączności dokumentu, klauzula integralności umowy, reguła wykładni umowy”, Warszawa 2013

Monografia ta jest najważniejszym osiągnięciem w dorobku naukowym dr Marleny Pecyny przedstawionym do oceny w postępowaniu habilitacyjnym.

Rozważania Autorki zmierzają do objaśnienia istoty *merger clause* jako dodatkowego zastrzeżenia umownego, spełnianych przez nią funkcji i jej skutków, określenia kierunków zastosowania i znaczenia w prawie cywilnym. W tym celu Autorka przeprowadziła szeroko zakrojone badania historyczne i porównawcze, przyjmując za punkt wyjścia źródłowe dla *merger clause* systemy angielskiego i amerykańskiego *common law* i ukazując płynące stąd inspiracje dla stosowania klauzuli *merger* na gruncie innych porządków prawnych, a także jej uregulowania w systemach kontynentalnych. Kwestie te są rozpatrywane w świetle przepisów prawa międzynarodowego (Konwencji wiedeńskiej, CISG, która *expressis verbis* klauzuli *merger* nie reguluje), Zasad UNIDROIT, Zasad Acquis, reguł modelowych PECL, DCFR i projektu rozporządzenia CESL, postanowień projektu części ogólnej polskiego Kodeksu cywilnego (projekt opublikowany w 2009 r.), odnoszących się do *merger clause* za wzorem reguł modelowych. Tło dla rozważań tworzą omawiane w stosownym zakresie europejskie systemy prawa prywatnego, w tym prawo francuskie, niemieckie, austriackie, holenderskie i oczywiście prawo polskie, poddane zarazem ocenie co do możliwości jej skutecznego zastrzeżenia *de lege lata*.

W wywodach pracy podstawowe znaczenie mają ustalenia w sprawie pojmowania i charakteru prawnego *merger clause* kształtowanej w ramach wspomnianych systemów *common law*. Pozwoliło to Autorce na pogłębioną analizę, a także ocenę rozwiązań odnoszących się do *merger clause* stosowanych lub projektowanych na obszarze innych systemów prawnych.

W części I rozprawy (rozdziały I – V) są omawiane zagadnienia dotyczące zakresu zastosowania *merger clause* ; część druga (rozdziały I – VI) obejmuje związane z tą klauzulą kwestie granic autonomii stron w określeniu wiążącego je stosunku umownego. Podsumowanie rozprawy zawiera odnoszące się do projektu polskiego Kodeksu cywilnego

propozycje regulacji uwzględniających *merger clause*, a także opracowane przez Autorkę wzory jej formułowania w treści umowy.

Stosownie do rodowodu *merger clause*, na pierwszy plan w rozważaniach o kierunkach jej zastosowania została wysunięta problematyka zastrzeżenia za pomocą tej klauzuli wyłączności dokumentu obejmującego postanowienia umowy jako dowodu istnienia i treści umowy. Według ustaleń Autorki, takie znaczenie *merger clause* wiąże się z regułą dowodową *parol evidence rule*, która jednak w systemie angielskim jest współcześnie uważana za „sugestię prawną” (co ogranicza też rolę *merger clause*), natomiast w systemie amerykańskim znajduje szerokie zastosowanie, a klauzula *merger* umownie ją „zabezpiecza”. W pracy zostało porównawczo przedstawione znaczenie dowodu z dokumentu na gruncie reguł dowodowych w systemach prawa kontynentalnego (począwszy od prawa rzymskiego). Omawiając prawo polskie Autorka doszła do wniosku, że reguła dowodowa zawarta w art. 247 KPC ma charakter materialnoprawny i jednocześnie wywołuje skutki procesowe (s. 76). Wskazując na leżące u jej podstaw założenie, że dokument obejmuje pełną treść czynności prawnej (w szczególności umowy) zauważa pewne podobieństwo do *parol evidence rule*. Z kolei podnosi, że z uwagi na wątpliwości, jakie klauzula *merger* wywołuje w praktyce, w niektórych projektach europejskich wprowadza się uregulowania jej dotyczące. Nawiązanie do *merger clause* w znaczeniu zastrzeżenia wyłączności dokumentu dostrzega w tekście Zasad UNIDROIT, gdzie z zawartą w umowie pisemnej klauzulą, według której dokument obejmuje wszystkie postanowienia umowy, został związany ten skutek, że umowa nie może być podważana ani uzupełniana na podstawie dowodu wcześniejszych oświadczeń stron lub porozumień.

Interesujące są ustalenia dotyczące relacji między *merger clause* a *pactum de forma*, zwłaszcza gdy Autorka wywodzi, że zawarte w pisemnej umowie zastrzeżenie jej wyłączności („dokument obejmuje wszystkie postanowienia umowy”) może być oceniane jako odpowiadające pojęciu umowy o formę (s. 119). W szczególności Autorka wyraziła zapatrywanie, że na gruncie prawa polskiego *merger clause* może stanowić *pactum de forma* w rozumieniu art. 76 KC, o skutku zapewniającym wyłączność dokumentu (s. 129 i n.).

Kolejny wyróżniony w pracy zakres zastosowania klauzuli *merger*, to zastrzeżenie przez nią integralności (kompletności) umowy, w tekście której została zamieszczona. Sięgając do źródłowego w tej kwestii systemu amerykańskiego, Autorka omówiła pojęcie owej „integralności”, której ustalenie – m. in. służy temu *merger clause*, nazywana też *integration clause* – stanowi przesłankę zastosowania *parol evidence rule* względem treści umowy zawartej w dokumencie. Jak wskazuje Autorka, *merger clause* w znaczeniu klauzuli integralności umowy znalazła miejsce w projektach europejskich: PECL, DCFR, CESL, które

w odniesieniu do pisemnego postanowienia umowy, stwierdzającego, że dokument obejmuje pełną treść umowy, stanowią, że wcześniejsze oświadczenia, zobowiązania lub porozumienia niezawarte w dokumencie nie są częścią umowy. Regulacje te i występujące między nimi w pewnych sprawach różnice, a także wypowiedzi komentatorów tych projektów Autorka poddała wnikliwej analizie, zgłaszając przy tym, nie bez powodu, uwagi krytyczne, np. co do przyjętego w PECL i DCFR domniemania wspomnianego skutku *merger clause*, gdy nie była ona indywidualnie uzgodniona (s. 163 i n.).

Zwraca uwagę przedstawiona w pracy ocena, że na gruncie obowiązującego w Polsce stanu prawnego można przyjąć skuteczność postanowienia umownego o charakterze *integration clause* (s. 179 – 181). Według wyjaśnień Autorki wyraża ono, odwołując się do tekstu dokumentu, wspólny zamiar stron umowy co do zakresu ich porozumienia i może być uznane za wiążące w szczególności na podstawie art. 65 § 2 KC. W rezultacie oświadczenia stron znajdujące się poza tym tekstem nie są częścią umowy.

Wyróżnione w pracy zastosowanie *merger clause* jako reguły wykładni umowy zostało przedstawione z uwzględnieniem teorii (koncepcji) wykładni umowy w systemie amerykańskim i angielskim, co ukazało zróżnicowanie stanowisk doktryny i orzecznictwa w tym względzie. Skupiając się na tych, które opowiadają się za skutecznością *merger clause* w sferze wykładni umowy, Autorka zauważa, że w ramach systemu angielskiego przez wykładnię umowy rozumie się ustalenie treści umowy, a odpowiednio sformułowane zastrzeżenie umowne nazywane *merger clause* albo *entire agreement clause* może być uznane za wystarczające do ustalenia zakresu umowy i interpretacji tekstu obejmującego jej postanowienia. Następnie, w rozważaniach dotyczących CISG, UNIDROIT, PECL, DCFR oraz CESL Autorka dochodzi do wniosku, że na tle wynikających z tych aktów reguł wykładni umowy, według których pierwszeństwo ma wykładnia zgodna ze wspólnym zamiarem stron, można uznać za skuteczne postanowienie umowne o rozumieniu zawartego w dokumencie tekstu umowy według jego dosłownego (literalnego) brzmienia. *Merger clause* jako reguła wykładni umowy oznacza, że przy wykładni umowy nie należy brać pod uwagę innych okoliczności, np. oświadczeń stron z okresu poprzedzającego umowę, jeżeli nie zostały zamieszczone w dokumencie.

Podobne wnioski Autorka przedstawiła na podstawie analizy reguł wykładni umowy określonych w przepisach KC (art. 65), a także w projekcie części ogólnej kodeksu (s. 240, s. 245). Stwierdzenie, że wprowadzając do umowy odpowiednio ujętą *merger clause* strony mogą zapewnić wykładnię umowy zgodną z dosłownym brzmieniem jej postanowień, jest szczególnie doniosłe *de lege lata*. Jak już wcześniej wspomniano, w ocenie Autorki skuteczna

w obowiązującym w Polsce stanie prawnym byłaby również *merger clause* zastrzegająca wyłączność dokumentu i integralność umowy. Wobec tego nasuwa się pytanie, czy jest potrzebne uregulowanie *merger clause* w Kodeksie cywilnym. Autorka stara się przekonać, stosując umiejętną argumentację, że omawiane postanowienia umowne powinny być *de lege lata* respektowane, ale z drugiej strony postuluje wprowadzenie stosownych przepisów, chociaż niezbyt stanowczo. Sformułowała jednak przepisy dedykowane poszczególnym postaciom *merger clause*, aczkolwiek pomyślane jako kontrpropozycja wobec wadliwej, jak uważa, regulacji tego zagadnienia w projekcie części ogólnej Kodeksu cywilnego, która nawiązuje, ale niedokładnie, do postanowień DCFR. Ta konstruktywna krytyka z pewnością nie powinna być pomijana w pracach nad nowym Kodeksem cywilnym.

W części II rozprawy została rozwinięta tematyka *merger clause* – stanowiącej o integralności umowy – w kontekście zasad: autonomii woli i swobody umów. Rozważania są zorientowane na ustalenie źródeł i rozmiaru ograniczeń, które mogą mieć wpływ na kształtowanie stosunku umownego przez *merger clause*, oczywiste jest bowiem, że zasady te nie zapewniają stronom absolutnej swobody. Autorka ma także na uwadze zachodzące współcześnie zmiany odnośnie do modelu umowy, polegające na odstępstwach od modelu klasycznego opartego na zgodnych oświadczeniach woli stron; prowadzi to m.in. do wyznaczenia treści umowy także na podstawie fikcji ich porozumienia.

Badanie zakresu mocy wiążącej *merger clause* zostało w pracy przeprowadzone z uwzględnieniem reguł dotyczących ważności umowy, w tym wad oświadczenia woli; przedkontraktowych obowiązków informacyjnych; zapewnień przedkontraktowych; postanowień uzupełniających treść umowy; ochrony zaufania strony zawierającej oświadczeniu drugiej strony. Każdy temat jest opracowany bardzo szczegółowo, według przyjętego w pracy schematu obejmującego regulacje systemów *common law*, projektów europejskich, systemów kontynentalnych, z wyróżnieniem prawa polskiego.

W odniesieniu do wad oświadczenia woli ocenie została poddana wprowadzona do umowy klauzula zawierająca uzgodnienie, że strony uchylają skutki wszelkich ich zachowań i oświadczeń złożonych przed zawarciem umowy. Interesujące są uwagi Autorki, że chociaż w świetle bezwzględnie wiążących norm dotyczących wad oświadczenia woli takie postanowienie umowne nie może być uznane za skuteczne gdy wada towarzyszyła zawarciu umowy, to w sytuacji, gdy okoliczności stanowiące o wadzie wyszły na jaw przed zawarciem umowy, można upatrywać w tym postanowieniu jej „potwierdzenia” (w rozumieniu projektów europejskich, oznaczającego uchylenie skutków tych okoliczności), a na gruncie prawa polskiego można przyznać oświadczeniu strony znaczenie uznania niewłaściwego lub

zrzeczenia się uprawnienia do korzystania ze środków ochrony przewidzianych w przepisach o wadach oświadczenia woli (s. 309 – 313, s. 334).

Omawiając zagadnienie wyłączenia skutków naruszenia przedkontraktowych obowiązków informacyjnych przez odpowiednio sformułowaną *merger clause*, Autorka poświęciła wiele uwagi problematyce tych obowiązków, w tym kwestii ogólnego obowiązku informacyjnego oraz jego podstawy prawnej (m.in. obszernie rozważania dotyczące *culpa in contrahendo*), a także źródeł obowiązków szczególnych, odnoszących się do obrotu powszechnego i obrotu z udziałem konsumentów. Wykazała, że tzw. regulacje konsumenckie, które traktują o obowiązkach informacyjnych przedsiębiorcy, wykluczają możliwość sanowania braku wymaganej informacji za pomocą klauzuli *merger* (uchylenia konsekwencji nieudzielenia informacji).

Jako zagadnienie dość skomplikowane została ukazana kwestia skuteczności *merger clause*, która zastrzega integralność umowy lub stanowi *pactum de forma*, wobec udzielanych przed zawarciem umowy „zapewnień” odnoszących się do jej treści. Kwalifikacja ich jako wiążących – pomimo tej klauzuli – może być w szczególności uzasadniona, jak wyjaśnia Autorka, na gruncie tzw. regulacji konsumenckich, i to nie tylko wtedy, gdy zapewnienie złożył przedsiębiorca zawierający umowę, ale i wówczas, gdy pochodzi ono od osoby trzeciej, angażującej się w wywołanie zainteresowania określonym dobrem (np. reklama producenta).

Rozważania na temat znaczenia *merger clause* względem postanowień uzupełniających umowę dotyczą ewentualnego wyłączenia przez tę klauzulę występujących w danym systemie „zewnętrznych” źródeł kształtowania treści umowy. Zwraca uwagę dyskusyjny pogląd Autorki (s. 462 i n.) o dopuszczalności uchylenia przez *merger clause* zastosowania źródeł uzupełnienia treści umowy określonych w art. 56 KC, którymi są: ustawa (przy czym możliwość wyłączenia nie odnosi się do norm bezwzględnie wiążących), zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje. Autorka przypisuje tym wskaźnikom funkcję kształtowania treści czynności prawnej (umowy), chociaż z powołanego przepisu wynika, że wyznaczają one, wraz z czynnością prawną, treść stosunku cywilnoprawnego. W rezultacie przedstawione w pracy znaczenie *merger/integration clause* w kontekście regulacji zawartej w art. 56 KC może budzić wątpliwości.

Wśród omawianych w pracy ograniczeń skuteczności klauzuli *merger* została usytuowana kwestia ochrony zaufania strony polegającej na złożonym przez drugą stronę oświadczeniu, które zgodnie z *merger clause* nie jest objęte treścią umowy. Według ustaleń Autorki, w systemie *common law*, a także w projektach europejskich występują określone rozwiązania wyłączające dopuszczalność powołania się przez stronę na *merger clause* w sytuacji, gdy jej

oświadczenie (zachowanie) sprzed zawarcia umowy wywołało zaufanie drugiej strony. Z kolei oceniając takie przypadki w świetle prawa polskiego Autorka trafnie wyjaśniła, że konstrukcja ochronna nadużycia prawa podmiotowego przewidziana w art. 5 KC nie znajduje do nich zastosowania.

Podsumowując, omawiana praca wprowadza do polskiej literatury cywilistycznej nowy w istocie temat, do tej pory był on bowiem prezentowany w sposób tylko ogólny i wycinkowy w kilku publikacjach artykułowych. Zaslugą Autorki jest ukazanie funkcjonowania *merger clause* w jej „środowisku prawnym” stworzonym przez system *common law*, a także przenikania pochodzących stąd koncepcji do projektów europejskich. Nieco zaskakuje, ale budzi też uznanie próba wykazania, że podstawowe formy *merger clause* mogą znajdować zastosowanie w ramach obowiązujących współcześnie w Polsce regulacji prawnych. Przedstawione w rozprawie uzasadnienie tego zapatrywania świadczy o rozległej wiedzy Autorki, jak również o dużych umiejętnościach interpretacyjnych i argumentacyjnych.

W rozprawie zostały wykorzystane liczne polskie i zagraniczne prace naukowe oraz bogate orzecznictwo sądowe. Można odnotować, że bibliografia obejmuje około 260 pozycji literatury obcej (w języku angielskim, niemieckim, francuskim, włoskim).

Ze względu na walory poznawcze, analityczno-projektujące podejście do tematu i oryginalne jego ujęcie, rozprawa zasługuje na ogólną wysoką ocenę. Jest ona niewątpliwie osiągnięciem stanowiącym znaczny wkład Autorki w rozwój prawa jako dyscypliny naukowej.

2. Monografia „Naruszenie zobowiązania w świetle harmonizacji prawa zobowiązań. Studium prawnoporównawcze”, Warszawa 2009

Ocenianie tej monografii w kategorii osiągnięcia naukowego określonego w art. 16 ust. 1 i 2 ustawy sprawia pewien kłopot. Takie osiągnięcie powinno być uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora i ma stanowić znaczny wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej. Tymczasem monografia, jak informuje Habilitantka w Autoreferacie, jest rozszerzeniem Jej rozprawy doktorskiej z 2008 r., pt. „Rosyjska koncepcja naruszenia zobowiązania w świetle harmonizacji prawa zobowiązań” i opiera się w około 60 – 65 % na treści tej rozprawy. Tak więc tylko część publikacji spełnia pierwsze z wymienionych kryteriów, a zarazem można mieć wątpliwości, czy jest spełnione to drugie. Z Autoreferatu wynika, że rozszerzenie rozprawy doktorskiej polegało przede wszystkim na dodaniu w rozważaniach prawnoporównawczych uwag o estońskim prawie zobowiązań i o projekcie izraelskiego kodeksu cywilnego. Można zakładać, że pewnym zmianom uległa konstrukcja rozprawy, ale i tak w jej publikowanej wersji wśród porównywanych systemów i w rozważaniach o

1

harmonizacji prawo rosyjskie jest szczególnie eksponowane. Monografia jest wartościowym opracowaniem, niemniej w mojej ocenie nie odpowiada wspomnianym wymaganiom art. 16 ust. 1 i 2 ustawy i należy ją raczej uwzględnić jako element aktywności naukowej Habilitantki.

3. Część pracy zbiorowej „Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań. Projekt z uzasadnieniem”, Kraków 2009

Habilitantka jest Autorką uzasadnienia i komentarza do projektowanych przepisów dotyczących niektórych skutków naruszenia zobowiązania, regulujących kwestię odmowy przyjęcia świadczenia, wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia i problematykę odstąpienia od umowy (art. II:6 – II:14 projektu). Zagadnienia te przedstawiła na szerokim tle prawnoporównawczym, wskazała motywy i kierunek wykładni proponowanych regulacji, nawiązując przy tym do innych postanowień projektu, zawierającego nowatorską koncepcję naruszenia zobowiązania i związanych z tym skutków. Projekt ten, jako podstawa prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy tworzeniu nowego Kodeksu cywilnego, podlegał następnie pewnym zmianom, m. in. w zakresie rozwiązań omawianych przez Habilitantkę. Nie umniejsza to Jej zasług w opracowaniu wspomnianych zagadnień, zwłaszcza gdy chodzi o instytucję odstąpienia od umowy. Można jednak mieć wątpliwości, czy jest to osiągnięcie na miarę „znacznego” wkładu w rozwój określonej dyscypliny naukowej (art. 16 ust. 1 i 2 ustawy). Oczywiście opracowanie jest uwzględniane w ramach oceny aktywności naukowej Habilitantki.

III. Pozostałe osiągnięcia i aktywność naukowa

Dorobek naukowy dr Marleny Pecyny jest zróżnicowany tematycznie. Zainteresowania badawcze, którym Habilitantka daje wyraz w swych publikacjach, dotyczą zwłaszcza zagadnień z dziedziny prawa zobowiązań (części ogólnej i szczegółowej), tzw. prawa konsumenckiego, harmonizacji i europeizacji prawa prywatnego, wybranych tematów z zakresu części ogólnej prawa cywilnego, a także kwestii procesowych. Kilkanaście publikacji pochodzi z okresu poprzedzającego doktorat; liczba prac opublikowanych później wynosi około dwudziestu.

Habilitantka ma w swym dorobku kilka pozycji książkowych, w tym monografię „Kontrola wzorców umownych poza obrotem konsumenckim” (2003; jej podstawę stanowiła praca magisterska Autorki); komentarz do ustawy o sprzedaży konsumenckiej (2004, 2007); komentarz (we współautorstwie z F. Zollem i M. Olczyk) do ustawy o ochronie praw lokatorów... (2002); wspomnianą już monografię opartą na rozprawie doktorskiej, a dotyczącą

naruszenia zobowiązania w świetle harmonizacji prawa zobowiązań (2009); współautorstwo pracy zbiorowej „Dochodzenie należności” (2003; red. F. Zoll).

Podjęta w tych opracowaniach tematyka występuje niejednokrotnie w publikacjach artykułowych Habilitantki. Do zagadnień omawianych w komentarzu do ustawy o ochronie praw lokatorów... nawiązuje obszerny artykuł „Podmiotowe i przedmiotowe przesłanki skuteczności wygaśnięcia stosunku najmu lokalu na tle regulacji ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego” (TPP 2002, nr 1-2; w wykazie publikacji tytuł artykułu jest częściowo zmieniony), w którym zapewnioną w ustawie ochronę trwałości najmu Autorka oceniła jako nadmierne uprzywilejowanie lokatora.

Zainteresowanie problematyką wzorców umownych jest widoczne w kilku artykułach, odnoszących się do tego tematu także ze względu na jego istotne znaczenie w obrocie konsumenckim. W szczególności zagadnienie wzorców i nieuczciwych postanowień umownych Habilitantka omówiła w ujęciu porównawczym (TPP 2009, nr 1-2) – przez zestawienie postanowień projektu dyrektywy o prawach konsumenta (z 2008 r.) z regulacjami zawartymi w Zasadach Acquis i w DCFR – zwracając uwagę na różnice, pomimo dążenia wszystkich projektów do tego samego celu, zwłaszcza do pełniejszej ochrony konsumenta. Poczynione ustalenia stanowiły podstawę do sformułowania przez Autorkę propozycji *de lege ferenda* dla polskiego ustawodawcy. W związku z udziałem w pracach zespołu problemowego KKPC zajmującego się przygotowaniem regulacji dotyczącej niedozwolonych postanowień umownych, Habilitantka opracowała i opublikowała w TPP 2010, nr 4 uzasadnienie projektu „Niedozwolone postanowienia i wzorce” (współautor F. Zoll). Rezultaty prac nad tym projektem – w kontekście porównawczym, z uwzględnieniem wyżej wspomnianych projektów europejskich – przedstawiła w artykule „Zakres kontroli niedozwolonych postanowień czynności prawnej w projekcie Kodeksu cywilnego” (2012; w wykazie publikacji został podany tytuł: „Regulacja niedozwolonych postanowień umownych”).

Temat sprzedaży konsumenckiej, poza wspomnianym komentarzem (który zawiera m. in. ocenę sposobu wdrożenia dyrektywy 1994/44 do prawa polskiego), jest obecny w artykule z 2010 r. omawiającym szczegółowe zagadnienia związane z realizacją przez kupującego uprawnień w razie niezgodności towaru z umową (kwestia wynagrodzenia za korzystanie z dobra podlegającego wymianie), a także w artykule poświęconym uregulowaniu sprzedaży konsumenckiej *de lege ferenda* (TPP 2012, nr 2). Habilitantka przedstawiła tutaj autorski „projekt nowelizacji Kodeksu cywilnego w zakresie odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu niezgodności towaru z umową i zagadnień powiązanych”. Propozycja ta uwzględnia

konieczność implementacji dyrektywy 2011/83/UE w sprawie praw konsumentów, zmierza do ujednolicenia reżimu prawnego odpowiedzialności sprzedawcy i usytuowania w KC ogółu odnośnych przepisów.

Publikacje Habilitantki z dziedziny części ogólnej prawa zobowiązań, o których była już wcześniej mowa, dotyczą naruszenia zobowiązania i niektórych tego skutków. Zagadnienia te stanowią przedmiot jeszcze innych prac: artykułu o wpływie Konwencji wiedeńskiej na integrację prawa umów (2004), artykułu o istotnym naruszeniu umowy w prawie rosyjskim w świetle prawa europejskiego i Konwencji wiedeńskiej (2006), artykułu zawierającego uzasadnienie projektu KKPC „Treść, wykonanie i naruszenie zobowiązań” (2010; współautor F. Zoll). Problematyki zobowiązań dotyczy publikacja stanowiąca uzasadnienie projektu „Obowiązki informacyjne” (2010; współautor F. Zoll); artykuł w języku rosyjskim o zabezpieczeniu wykonania zobowiązania przez cesję wierzytelności (2002); artykuł w języku rosyjskim omawiający sankcję za naruszenie obowiązków informacyjnych na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim (2004; współautor F. Zoll). Wśród opracowań o tematyce zobowiązaniowej wyróżnia się artykuł „Założenia projektu struktury części szczegółowej zobowiązań. W poszukiwaniu nowego modelu” (TPP 2012, nr 1; współautor F. Zoll), przygotowany dla potrzeb prac KKPC nad nowym Kodeksem cywilnym. W artykule została przedstawiona oryginalna koncepcja uporządkowania materii części szczegółowej zobowiązań. Z zakresu części ogólnej prawa cywilnego Habilitantka opublikowała artykuł dotyczący dyspozytywnego charakteru przepisów o terminie przedawnienia (TPP 2010, nr 2), odnosząc się krytycznie do rozwiązań proponowanych w projekcie KKPC. Jest Autorką elektronicznego komentarza do znowelizowanych w 2003 r. przepisów KC regulujących zawarcie umowy.

Problem europeizacji prawa cywilnego podjęła w artykule „Europejski kodeks cywilny a sektorowa harmonizacja prawa prywatnego” (2008).

Habilitantka kilkakrotnie wypowiadała się w kwestiach procesowych, m.in. na temat prorogacji sądu w obrocie konsumenckim (2003), skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jako przesłanki (braku) odpowiedzialności Skarbu Państwa (2006), zagadnienia sprawności postępowania w związku z „zarządzaniem” nim przez sędziego (2012; artykuł „Postępowanie „dwóch prędkości” w nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego”). Przygotowała obszerny raport w ramach europejskiego grantu badawczego w sprawie stosowania przez sądy powszechne krajów członkowskich UE Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (2011), pisała o postępowaniu mediacyjnym jako alternatywnym sposobie rozwiązywania sporów (2010); ostatnie prace w języku angielskim.

Odrębną częścią dorobku dr Marleny Pecyny są opracowania dla celów dydaktycznych, przede wszystkim współautorstwo publikacji „Casebook. Zbiór orzeczeń sądowych do zajęć z prawa cywilnego. Część ogólna” (2006) oraz współautorstwo publikacji na temat metodologii pracy w Studenckiej Poradni Prawnej (2009).

Dr Marlena Pecyna bierze aktywny udział w krajowym i zagranicznym życiu naukowym. Była uczestniczką wielu krajowych i międzynarodowych konferencji, wygłaszając referaty. Należała również do organizatorów jedenastu takich konferencji. Jest członkinią Rady Naukowej czasopisma Transformacje Prawa Prywatnego. Ma znaczne osiągnięcia na polu popularyzacji nauki. Od kilku lat uczestniczy z dużym zaangażowaniem w pracach zespołów problemowych Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, powołanych do przygotowania projektu przepisów nowego Kodeksu cywilnego.

Przedstawione wyżej osiągnięcia dr Marleny Pecyny pozwalają uznać, że Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową. Jej dorobek naukowy jest znaczny pod względem ilościowym i merytorycznym. W działalności naukowej podejmuje tematy ważne i aktualne, m. in. związane z dostosowywaniem prawa polskiego do standardów europejskich. W pracach swych uwzględnia w szerokim zakresie literaturę zagraniczną, znakomicie posługuje się metodą badań prawnoporównawczych. Prezentuje nowatorskie koncepcje, starannie je uzasadniając. Z uznaniem należy podkreślić, że w stosunkowo niedługim czasie od otrzymania stopnia doktora Habilitantka osiągnęła liczącą się pozycję w krajowym i zagranicznym prawniczym środowisku naukowym.

IV. Wnioski

W świetle dokonanych w pkt II i III recenzji ocen dotyczących osiągnięć naukowych i aktywności naukowej uważam, że dr Marlena Pecyna spełnia w pełni wymagania ustawowe do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

/prof. zw. dr hab. Janina Panowicz-Lipska/